

Μπανγκόκ, 24 Απριλίου 2020

Επιπτώσεις από την κρίση του ιού Covid-19 για ευρωπαϊκές επιχειρήσεις στην Ταϊλάνδη

➤ **Περίληπτικά**

- Η επιδημία θα έχει σοβαρές επιπτώσεις στην οικονομία της Ταϊλάνδης το 2020. Σε αντίθεση με άλλες οικονομικές κρίσεις στο παρελθόν, οι οποίες συνήθως ξεκίνησαν σε συγκεκριμένους τομείς και στη συνέχεια επεκτάθηκαν και σε άλλα τμήματα της οικονομίας, η πανδημία του Covid-19 επηρεάζει ένα ευρύ φάσμα βιομηχανιών. Μια άλλη ιδιαιτερότητα είναι ότι, τόσο η πλευρά της ζήτησης, όσο και της προσφοράς, επηρεάζονται ταυτόχρονα.
- Σύμφωνα με σχετικές έρευνες προβλέπεται σαφής οικονομική συρρίκνωση για το 2020 (ενδεικτικά μόνο σχετικές προγνώσεις κυμαίνονται από -6,7% από το ΔΝΤ, η οποία αποτελεί την πιο απαισιόδοξη πρόγνωση, ακολουθούμενη από -5,3% από την Τράπεζα της Ταϊλάνδης και -5% από την Παγκόσμια Τράπεζα).
- Σύμφωνα με τις προγνώσεις η ζημία της οικονομίας από την πανδημία του Covid-19 φαίνεται μεν να είναι χαμηλότερη από εκείνη της ασιατικής χρηματοπιστωτικής κρίσης κατά το 1997-1998 (μείωση του ΑΕΠ κατά 7,6%), όμως δεν βρισκόμαστε ακόμη στο τέλος της κρίσης. Η οικονομική ζημία εξαπλώνεται σε ένα ευρύ φάσμα τομέων και οι επιπτώσεις στην απασχόληση είναι ενδεχομένως δυσχερέστερο να αντιμετωπιστούν τώρα σε σχέση με την ασιατική χρηματοπιστωτική κρίση, καθώς το 1997 επλήγησαν, κυρίως, ο χρηματοπιστωτικός τομέας και δραστηριότητες με υψηλό εξωτερικό χρέος (ακίνητη περιουσία και κατασκευές).
- Οι τομείς που πλήττονται περισσότερο από την κρίση που προκάλεσε ο ιός covid-19 είναι ο τουρισμός και οι συναφείς με αυτόν τομείς, γεγονός που αναμένεται να έχει σημαντικές επιπτώσεις στην απασχόληση και την εγχώρια κατανάλωση. Οι οικονομικές δραστηριότητες γύρω από τον τουρισμό κυριαρχούνται σε μεγάλο βαθμό από μικρομεσαίες επιχειρήσεις, οι οποίες γενικά έχουν χαμηλό χρηματοπιστωτικό απόθεμα ασφαλείας για απορρόφηση κλυδωνισμών και απασχολούν μεγάλο μέρος του εργατικού δυναμικού.
- Οι περισσότερες από τις προβλέψεις βασίζονται στην υπόθεση ότι η επιδημία θα περιοριστεί κατά το πρώτο εξάμηνο του έτους και συνακόλουθα οι επιπτώσεις στην οικονομία θα μειωθούν κατά το δεύτερο εξάμηνο του έτους, ενώ θα ακολουθήσει ανάκαμψη το 2021.
- Σύμφωνα με την Αντιπροσωπεία της ΕΕ, οι απόψεις των ευρωπαϊκών εταιριών που δραστηριοποιούνται στην Ταϊλάνδη σχετικά με τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν και τις προοπτικές εξομάλυνσης των επιχειρηματικών τους δραστηριοτήτων διαφοροποιούνται μεταξύ τους και αναφέρονται σε μια περίοδο που κυμαίνεται από τα μέσα του έτους έως το 2021. Σε γενικές γραμμές θα μπορούσαν να συστηματοποιηθούν όπως παρακάτω:

- **Διαταραχές στην εφοδιαστική αλυσίδα – δεν έχουν αναφερθεί σοβαρές επιπτώσεις**
- Δεν έχουν αναφερθεί σοβαρές διαταραχές στην εφοδιαστική αλυσίδα ως αποτέλεσμα των κυβερνητικών μέτρων. Οι αποφάσεις για το κλείσιμο των συνόρων και των λιμένων επηρεάζουν, κυρίως, αλλοδαπούς επιβάτες. Το διεθνές εμπόριο και η διαμετακόμιση προϊόντων εξακολουθούν να επιτρέπονται και τα μέλη του πληρώματος επιτρέπεται να εισέρχονται στη χώρα (με μια εφαρμογή περιορισμένης πρακτικής καραντίνας).
 - Σε ό,τι αφορά στα χερσαία σύνορα, το διεθνές εμπόριο και η διαμετακόμιση προϊόντων επιτρέπεται σε συγκεκριμένους μόνο συνοριακούς σταθμούς (στα σύνορα με το Λάος: 10 από τους 12 συνοριακούς σταθμούς, στα σύνορα με τη Μιανμάρ: 3 από τους 11, στα σύνορα με την Καμπότζη: 5 από τους 9 και στα σύνορα με τη Μαλαισία: 6 από τα 9).
 - Σε ό,τι αφορά την αεροπορική μεταφορά εμπορευμάτων, οι εταιρείες logistics ανέφεραν ότι οι υπηρεσίες από και προς την Ταϊλάνδη (αλλά και την Ασία γενικότερα) παρουσιάζουν αυξημένη ζήτηση και χρειάζεται να ενισχύσουν το δυναμικό τους.
 - Η απαγόρευση κυκλοφορίας από τις 22:00 έως τις 4:00 έχει τεθεί σε ισχύ από τις 3 Απριλίου. Εξαιρέσεις προβλέπονται για επαγγελματίες και εργαζόμενους σε βασικούς τομείς, συμπεριλαμβανομένης της μεταφοράς των απαραίτητων προϊόντων (π.χ. τρόφιμα, γεωργικά προϊόντα, καύσιμα, φάρμακα και ιατρικός εξοπλισμός κ.λπ.). Οι περιορισμοί στην κινητικότητα δεν φαίνεται να έχουν σημαντικό αντίκτυπο στην πλευρά της ζήτησης. Ωστόσο, οι επιπτώσεις στη λειτουργία των επιχειρήσεων και τη μεταφορά των εμπορευμάτων χρειάζονται περαιτέρω παρακολούθηση, καθώς δεν είναι σαφείς οι σχετικές λεπτομέρειες, δημιουργώντας μεγάλη αβεβαιότητα ως προς την εφαρμογή των μέτρων. Υπάρχει γενικότερη ασάφεια ως προς τα μέτρα της κυβέρνησης και έλλειμμα στη δημόσια επικοινωνία, προβλήματα που άλλωστε παρατηρούνται σχετικά συχνά σε σχέση με την κυβέρνηση.
 - Σημαντικές επιπτώσεις από τις διαταραχές της εφοδιαστικής αλυσίδας εντοπίζονται στον τομέα της αυτοκινητοβιομηχανίας: Η επιδημία δεν έχει διακόψει την παροχή πρώτων υλών απαιτούμενων για την παραγωγή μόνο από την Κίνα, αλλά και από άλλα μέρη του κόσμου, ιδίως άλλα μέρη της Ασίας και της Ευρώπης. Η απαγόρευση κυκλοφορίας και η αναστολή των μη ουσιαστών οικονομικών δραστηριοτήτων έχει επηρεάσει γενικότερα την προσφορά. Για παράδειγμα, ένας Ιάπωνας παραγωγός αυτοκινήτων στην Ταϊλάνδη ανέφερε τις ελλείψεις εισαγόμενων εξαρτημάτων ως λόγο για την αναστολή των γραμμών παραγωγής του, ενώ ευρωπαίοι κατασκευαστές αυτοκινήτων στην Ταϊλάνδη, οι οποίοι βασίζονται σε εξαρτήματα από την Ευρώπη, έχουν επίσης επηρεαστεί και ενδέχεται να χρειαστεί να σταματήσουν την παραγωγή.
 - Σε γενικές γραμμές, οι βιομηχανίες που πλήττονται από ελλείψεις στην προσφορά φαίνεται ότι θα χρειαστούν πιθανότερα μικρότερο χρόνο για να ανακάμψουν από εκείνες που πλήττονται από σοκ στη ζήτηση και βλέπουν τις πωλήσεις τους να διαλύονται. Οι δυσκολίες στην πλευρά της προσφοράς θα αμβλυνθούν σταδιακά στο βαθμό που η Κίνα θα ξεκινήσει εκ νέου την παραγωγή, όμως η μείωση της ζήτησης εξελίσσεται σε αυξανόμενο πρόβλημα.
- **Αναστολή των οικονομικών δραστηριοτήτων / μείωση πωλήσεων και ακύρωση παραγγελιών αγοράς**
- Η κρίση που προκάλεσε ο ιός covid-19 έχει διακόψει τις τακτικές δραστηριότητες στους περισσότερους τομείς. Οι επιπτώσεις εντοπίζονται, κυρίως, στον τομέα των υπηρεσιών και το μεταποιητικό τομέα. Ένα ευρύ φάσμα επιχειρήσεων, όπως εμπορικά κέντρα, χώροι ψυχαγωγίας, αθλητικά σωματεία, ινστιτούτα αισθητικής, σχολεία, βρεφονηπιακοί σταθμοί,

εστιατόρια και ξενοδοχεία έχουν διαταχθεί από τις τοπικές αρχές να κλείσουν. Ακόμα και επιχειρήσεις, οι οποίες δεν έχουν διαταχθεί να αναστείλουν τις δραστηριότητές τους, το έχουν πράξει λόγω έλλειψης πελατών (πχ. ξενοδοχεία), ενώ επιχειρήσεις που εξακολουθούν να λειτουργούν επηρεάζονται από τη χαμηλή ζήτηση.

- Ο τουρισμός και οι συναφείς με αυτόν τομείς έχουν δεχθεί το σοβαρότερο πλήγμα από την παγκόσμια επιβολή ταξιδιωτικών περιορισμών και από τις εντολές διακοπής λειτουργίας των επιχειρήσεων από την κυβέρνηση. Η τελευταία περιορίζει και τις εγχώριες μετακινήσεις στην Ταϊλάνδη, επηρεάζοντας περαιτέρω αρνητικά το ήδη μειωμένο λόγω των περιορισμών καταναλωτικό αίσθημα. Η Τράπεζα της Ταϊλάνδης προβλέπει μόνο 15 εκατομμύρια αφίξεις τουριστών το 2020 (μείωση 62% σε σχέση με το 2019). Η Ένωση Τραπεζιτών της Ταϊλάνδης υπολόγισε, μάλιστα, τη συνολική οικονομική απώλεια σε 1,3 τρις μπατ (σχεδόν 40 δις δολάρια), το σύνολο σχεδόν των οποίων (1,1 τρις μπατ) εστιάζεται στον τομέα του τουρισμού. Οι ζημιές αναμένεται, μάλιστα, να αυξηθούν εάν η πανδημία δεν μπορέσει να ελεγχθεί εντός του πρώτου εξαμήνου του 2020.
- Ο μεταποιητικός τομέας επηρεάζεται, επίσης, ιδιαίτερα από τη μείωση των παραγγελιών αγοράς.
- Για παράδειγμα, πολλοί από τους κατασκευαστές αυτοκινήτων (Ford, Mazda, Mitsubishi, Honda, Toyota και Nissan) ανακοίνωσαν τον Απρίλιο προσωρινή αναστολή των γραμμών παραγωγής, επικαλούμενοι σημαντική μείωση των παραγγελιών αγοράς (συμπεριλαμβανομένων των εξαγωγών). Η αναστολή της παραγωγής αυτών των αυτοκινητοβιομηχανιών θα έχει μεγάλο αντίκτυπο και στους εγχώριους προμηθευτές εξαρτημάτων, πολλοί από τους οποίους είναι μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Εκτιμάται ότι πολλοί προμηθευτές εξαρτημάτων της αυτοκινητοβιομηχανίας βρίσκονται σε κίνδυνο πτώχευσης, εάν η κυβέρνηση δεν τους παράσχει ικανοποιητική υποστήριξη, γεγονός που με τη σειρά του μπορεί να επηρεάσει και τους ευρωπαϊούς κατασκευαστές.
- Ο τομέας της ένδυσης κατέγραψε, επίσης, μείωση κατά 30%-40% στις παραγγελίες εξαγωγών ήδη κατά τα τέλη Μαρτίου. Εάν η κατάσταση παραταθεί τους επόμενους μήνες, οι μισές από τις σχετικές επιχειρήσεις θα αναγκαστούν να κλείσουν λόγω προβλημάτων ρευστότητας.
- Οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις δηλώνουν ότι πλήττονται ιδιαίτερα από τη φθίνουσα αγορά. Μερικά μόνο παραδείγματα: - Κατασκευαστής μοτοσικλετών, ο οποίος διατηρεί ακόμα την παραγωγή, ανησυχεί ιδιαίτερα για τη μείωση των παραγγελιών αγοράς - Κατασκευαστής ελαστικών έχει ήδη αναστείλει την παραγωγή λόγω χαμηλής ζήτησης - Κατασκευαστής κεραμικών ειδών, ο οποίος ήδη αντιμετώπιζε προβλήματα από την οικονομική ύφεση πριν από την επιδημία, ανέφερε ότι κλείνει νωρίτερα.

➤ **Προβλήματα ρευστότητας**

- Ως αποτέλεσμα της κατακόρυφης πτώσης της ζήτησης, πολλοί ευρωπαίοι επενδυτές διακρίνουν ήδη έναν αυξανόμενο κίνδυνο εξάντλησης της ρευστότητας. Ενώ υπό κανονικές συνθήκες ένα ζήτημα ταμειακών ροών μπορεί να αντιμετωπιστεί μέσω μεταφοράς από το κέντρο, αυτό δεν είναι δυνατό σε μια κατάσταση όπου και η έδρα της εταιρίας αντιμετωπίζει παρόμοιο πρόβλημα. Ορισμένες ευρωπαϊκές εταιρίες ανέφεραν ότι θα ήθελαν να κάνουν χρήση των μέτρων φορολογικής στήριξης που παρέχει η κυβέρνηση της Ταϊλάνδης. Ωστόσο, είναι αβέβαιες για τη δυνατότητα πρόσβαση σε οικονομική στήριξη, η οποία διοχετεύεται μέσω εμπορικών τραπεζών σύμφωνα με τις οδηγίες της Τράπεζας της Ταϊλάνδης. Επίσης, ορισμένες θεωρούν ότι οι τράπεζες τείνουν να ευνοούν το δανεισμό στους υπάρχοντες πελάτες τους, οι οποίοι συνήθως είναι ταϊλανδικές επιχειρήσεις, παρά σε ξένες.

- Δεδομένης της έλλειψης ρευστότητας σε επιχειρήσεις και ιδιώτες, αναμένεται να αυξηθούν μη εξυπηρετούμενα δάνεια και αθετήσεις υποχρεώσεων χρέους. Ωστόσο, εκτιμάται ότι οι τράπεζες έχουν ισχυρά κεφαλαιακά αποθέματα ασφαλείας για να απορροφήσουν τις καθυστερήσεις και τις αθετήσεις υποχρεώσεων, ενώ είναι πιθανό η κυβέρνηση να στηρίξει τους οφειλέτες τραπεζών και τις τράπεζες που αντιμετωπίζουν δυσκολίες. Πολλά θα εξαρτηθούν από την ταχύτητα θέσης σε ισχύ των μέτρων οικονομικής στήριξης που παρέχει η κυβέρνηση.

➤ **Δυσχέρειες στη διατήρηση των θέσεων εργασίας και των ειδικών – σημαντικό ζήτημα για την επόμενη φάση**

- Ορισμένες ευρωπαϊκές εταιρείες έχουν μειώσει τον χρόνο εργασίας, έχουν εισαγάγει ημέρες υποχρεωτικής άδειας ή και προβεί ήδη σε απολύσεις εργαζομένων. Πολλές εταιρείες προσπαθούν να θέσουν σε εφαρμογή μοντέλα εργασίας μικρής διάρκειας ή χορήγηση υποχρεωτικής άδειας, τουλάχιστον σε πρώτη φάση, χωρίς μείωση των μισθών, αλλά αυτό δεν είναι δυνατό για όλους. Όσο μεγαλύτερη θα είναι τελικά η κρίση, τόσο περισσότερες εταιρείες θα πρέπει να καταφύγουν σε περικοπή μισθών ή και τερματισμό των συμβάσεων εργασίας. Αυτό αναφέρθηκε και από αρκετές μεγαλύτερες εταιρείες και θα μπορούσε, ενδεχομένως, να έχει ιδιαίτερα αρνητικές συνέπειες για την αντίληψη που υπάρχει για τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις στην Ταϊλάνδη.
- Οι εταιρείες φοβούνται, επίσης, ότι μόλις επανέλθουν οι δραστηριότητές τους δεν θα είναι σε θέση να επαναπροσλάβουν ειδικούς, στην κατάρτιση των οποίων έχουν επενδύσει σε μεγάλο βαθμό και οι οποίοι έχουν μεγάλη ζήτηση. Στο ίδιο πνεύμα, ειδικοί από το εξωτερικό, οι οποίοι απαιτούνται για τη λειτουργία των επιχειρήσεων φεύγουν και δεν μπορούν εύκολα να επιστρέψουν ή να αντικατασταθούν από άλλους λόγω των τρεχόντων περιορισμών μετανάστευσης (οι κανόνες για τις άδειες εργασίας αλλοδαπών δεν είναι σαφείς και οι ενώσεις επιχειρήσεων και τα επιμελητήρια προσπαθούν να λάβουν σχετική καθοδήγηση από την κυβέρνηση).

➤ **Περιορισμοί στην εξαγωγή μασκών προσώπου – ένα κοινό ζήτημα για όλους**

- Ορισμένες επιχειρήσεις της ΕΕ, ανέφεραν δυσκολίες στην εξαγωγή μασκών προσώπου μετά την επιβολή ελέγχων στις εξαγωγές (πρόκειται για ελεγχόμενες ιατρικές μάσκες και όχι μάσκες από ύφασμα που δεν εμπίπτουν στους περιορισμούς). Παρόμοιες δυσκολίες εμφανίζονται και σε άλλες χώρες. Οι σχετικές άδειες εξαγωγής χορηγούνται κατά περίπτωση, βάσει ορισμένων γενικών μόνο κατευθυντήριων γραμμών. Τούτου λεχθέντος, οι εν λόγω περιορισμοί στις εξαγωγές μπορούν να δικαιολογηθούν από την πλευρά του ΠΟΕ, καθώς πρόκειται για περίπτωση εγχώριων ελλείψεων αγαθών που κρίνονται απαραίτητα για τις χώρες εξαγωγής.

➤ **Αυξανόμενη ξενοφοβία**

- Διμερές ευρωπαϊκό επιμελητήριο κατάγγειλε ότι ξένες εταιρείες παροχής υπηρεσιών αντιμετωπίζουν δυσκολίες, επειδή οι πελάτες τους διστάζουν να έρθουν σε επαφή με αλλοδαπούς, ή με εργαζόμενους που έχουν συχνά επαφές με αλλοδαπούς.
- Ένα άλλο ζήτημα είναι ότι η Μπανγκόκ συχνά αποτελούσε κόμβο για τους τεχνικούς για το σύνολο της περιοχής της νοτιοανατολικής Ασίας. Ορισμένες εταιρείες, όμως, έχουν επιβάλει ταξιδιωτικές απαγορεύσεις στους υπαλλήλους τους, ενώ άλλες απλά δεν μπορούν να εισέλθουν σε γειτονικές χώρες λόγω των περιορισμών εισόδου (π.χ. Βιετνάμ, Φιλιππίνες και

Μαλαισία). Ως εκ τούτου, οι εταιρίες δεν μπορούν πλέον να παρέχουν υπηρεσίες στους πελάτες τους σε γειτονικές χώρες.

➤ **Ερωτήματα προς περαιτέρω διερεύνηση:**

- Σε ποιο βαθμό η Ταϊλάνδη θα θελήσει να επιστρέψει στη μέχρι πριν την κρίση κανονικότητα;
- Θα υπάρξει, ίσως, κάποια στροφή προς την Ευρώπη ή διαφοροποίηση των κόμβων παραγωγής, η οποία θα επηρεάσει την Ταϊλάνδη;
- Θα γίνει η ταϊλανδική οικονομία ακόμη πιο εξαρτημένη από την Κίνα και θα επηρεαστεί σε ακόμα μεγαλύτερο βαθμό από τις κινεζικές επενδύσεις, τη στιγμή που ο ρόλος των ευρωπαϊκών εταιριών θα μειωθεί;
- Θα είναι σε θέση οι εταιρίες να προσλάβουν ειδικούς των οποίων οι συμβάσεις έχουν καταγγελθεί σε ένα περιβάλλον σχετικών ελλείψεων;
- Δυτικοί τουρίστες θα επιστρέψουν στον ίδιο αριθμό όπως και πριν;
- Πώς θα αντιμετωπίσει η κυβέρνηση την ανάγκη ανασχηματισμού της οικονομίας;
- Θα υπάρξει πραγματικό επενδυτικό σχέδιο ή μόνο προσπάθεια διαχείρισης της κρίσης, όπως διαφαίνεται από τα πρώτα μέτρα;